

FÖRETAL.

Behovvet af att äga en efter nya, grundliga forskningar utarbetad apotekarhistoria har länge gjort sig gällande.

Det äldsta arbete af denna art, som apotekarkåren äger, är det af den kände oförtrutne forskaren i Sveriges läkarhistoria, medicinalrådet Johan Fredrik Sacklén år 1833 utgifna verket »Sveriges Apotekare-Historia ifrån Konung Gustaf I:s till närvarande tid». Detta verk, som rätt länge varit utgånget i bokhandeln och nu är ganska svåråtkomligt, lämnar tämligen utförliga uppgifter om de med utgifvaren samtida apotekarne, men om yrkets första utöfvare i en del fall synnerligen ofullständiga sådana. Analogt med den af honom utgifna läkarhistorien uppställde Sacklén sin apotekarhistoria icke alfabetiskt efter personnamn, utan uppdelade han innehållet i tvenne grupper: »Apotekare i Stockholm» och »Apotekare uti Rikets öfriga städer och orter», därvid upptagande städer och orter i alfabetisk följd.

Fyrtio år senare hade redan stora och viktiga förändringar inträdt inom apoteksväsendet, däribland upprättandet af mer än 50 nya apotek, hvarför åtgärder vidtogos för åstadkommande af en fortsättning af Sackléns apotekarhistoria. Vid sin allmänna sammankomst den 3 aug. 1872 beslöt nämligen apotekarsocieteten uppdraga åt sekreteraren i Kungl. medicinalstyrelsen, fil. d:r A. J. Bruzelius, att utarbete en sådan. Denna utkom också åren 1878—81. I olikhet med Sackléns apotekarhistoria, men efter mönster såväl af den fortsättning på Sackléns läkarhistoria, hvilken 1853 utgifvits af d:r Hilarion Wistrand, som af det af denne jämte A. J. Bruzelius och C. Edling 1873—76 utgifna verket »Sveriges läkarehistoria, ny följd», upptager Bruzelii apotekarhistoria biografierna i alfabetisk ordning.

Att nu vid utgifvandet af en ny apotekarhistoria en återgång delvis göres till den af Sacklén använda formen, torde synas egendomligt. Det skäl, som för utgifvarne härvid varit bestämmande, skall nedan anföras, sedan först några kortfattade uppgifter meddelats angående tillkomsten af föreliggande arbete.

Framlidne apotekaren Isidor Nordin i Malmö hade under flera års forskningsarbete hopbragt en rikhaltig samling manuskript och anteckningar samt på detta sätt beredt sig till utarbetande af en ny följd utaf Bruzelii apotekarhistoria. Vid sammanträde den 15 maj 1902 beslöt apotekarsocietetens direktion, på förekommen anledning, anmoda apotekare Nordin och med. d:r A. Levertin, Stockholm, att utgifva en ny apotekarhistoria, samt att vid societetens allmänna sammankomst den 12 sept. samma år göra framställning om ett för detta ändamål ur societetens kassa utgående bidrag. Med fastställande af en viss begränsning, hvarom nedan, bifölls denna direktionens framställning af societeten.

Att inom den närmaste tiden påbörja utgifvandet af en apotekarhistoria visade sig dock vara så godt som outförbart af bland andra orsaker äfven den, att de båda utgifvarne voro bosatta å vidt skilda orter. Till en början träffades därför den öfverenkommelsen, att hvar och en skulle, oberoende af den andre, göra så grundliga forskningar som möjligt, och fortgick arbetet på detta sätt i några år. Ett afbrott däri inträdde 1906 genom Nordins detta år timade fränfälle. Apotekarsocieteteten beviljade då vid sammankomsten den 13 sept. 1907, på direktionens tillstyrkan, 2,000 kronor till inköp af apotekare Nordins efterlämnade manuskript och anteckningar. I samband härmed anmälde ordföranden, att apotekare C. F. V. Schimmelpfennig, Stockholm, mottagit uppdraget att träda i Nordins ställe.

Sedan Nordins samlingar med rätt stort besvär och tidsutdräkt blifvit så ordnade, att man med lätthet kunde tillgodogöra sig dem, återstod att bestämma den form, arbetet borde erhålla.

Utgifvarnes ursprungliga afsikt var att i apotekarhistorien i alfabetisk följd upptaga alla, som aflagt apotekarexamen. Men genom den vid beviljandet af societetens bidrag gjorda bestämmelsen, att detta endast skulle utgå för den del af arbetet, som, jämte de i Sackléns historia upptagna apotekarne, behandlade dem, hvilka innehafv eller voro innehafvare af apotek, blef det för utgifvarne nödvändigt att uppdelat innehället på tvenne afdelningar.

Vid den förra, upptagande Sveriges alla själfständiga apotek med samtliga dessas innehafvare, följes i viss mån Sackléns uppställning, och anföras sålunda respektive apoteks-

innehafvare under af dem innehafda apotek. Dessa äro dock ordnade enligt nuvarande officiell indelning, som först upptager apoteken i Stockholm efter anläggningsår och därefter landets öfriga apotek länsvis ordnade. Den senare afdelningen upptager i alfabetisk följd och i lika fullständig form alla, som aflagt apotekarexamen, men ännu ej tilldelats privilegium å apotek.

I medvetande att hafva efter bästa förmåga sökt lösa den uppgift, som blifvit dem förelagd, överlämna härmed utgifvarne åt »Sveriges apotekarhistorias» subskribenter och andra af densamma intresserade att afgöra, i hvad mån de lyckats i sina sträfvan den att ernå största möjliga fullständighet.

Utgifvarne.

SLUTORD.

Blott en tredjedel af Sveriges Apotekarhistoria hade utkommit, då den ene af utgifvarne, medicine doktor Alfred Levertin, den 31 december 1920 afgick med döden och stå utgifvarne till honom i stor tacksamhetsskuld för hans betydande inlägg i släktforskningen för Sveriges Apotekarhistoria. Han efterträddes af apotekare K. A. Ahlberg, som 1921 af apotekarsocietetens direktion utsågs att jämte apotekare C. F. V. Schim melfennig fortsätta utgifvandet af densamma.

I den ursprungliga planen för Sveriges Apotekarhistoria ingick, såsom det af företalet framgår, att densamma skulle utgifvas i tvenne afdelningar, den förra omfattande apoteksinnehafvarne och den senare alla öfriga yrkesutöfvare, som aflagt apotekarexamen, men ännu ej vunnit befordran såsom apoteksinnehafvare. Den förra afdelningen af arbetet, för hvilken tidpunkten för dess avslutande begränsats till den 1 mars 1926, föreligger nu i fullständigt skick, hvarefter enligt den ursprungliga planen den senare nu borde komma att utarbetas. Sedan emellertid Svensk Apotekarkalender, utgifven 1923 af apotekare O. Kullberg utkommit, upptagande jämväl alla hufvudsakliga biografiska data angående vid denna tidpunkt levande legitimerade apotekare och farmacie kandidater, torde ett utgifvande af den senare afdelningen af arbetat nu ej vara af samma intresse, som när arbetet plantades. Då därjämte apotekarsociete-